

Stefna um frístundapjónustu í Reykjavík 2017-2025

stjórnkerfis- og lýðræðisráð
18. september 2017

Úr samstarfssáttmála meirihluta borgarstjórnar 2014-2018

„Lögð verði áhersla á jafnan aðgang barna að fjölbreyttu og skapandi frístundastarfi. Mótuð verði stefna um frístundaþjónustu og félagsstarf fyrir alla Reykvíkinga, með sérstaka áherslu á börn og unglunga.“

Margir komið að

Stýrihópur skipaður vorið 2015: Sóley Tómasdóttir, Skúli Helgason og Marta Guðjónsdóttir. Sigrún Sveinbjörnsdóttir var starfsmaður hópsins en auk hennar tóku Soffía Pálsdóttir, Ómar Einarsson og Berglind Magnúsdóttir virkan þátt í mótun stefnunnar

Tæplega 200 unglingar úr 8. – 10. bekkjum grunnskólanna í Reykjavík.

Foreldrar, starfsfólk í frístundþjónustu, fulltrúar ÍBR, STÍR, Félags eldri borgara, Reykjavíkurráðs ungmenna, tómstunda- og félagsmálafræði HÍ og UNICEF, alls um 70 manns.

Drög send til hagsmunaaðila vorið 2016 og 25 umsagnir bárust. Margar góðar og gagnlegar athugasemdir sem tekið var tillit til.

Uppbygging skýrslu

- Megináherslur stefnunnar
- Inngangur
- Forgangaðgerðir út frá megináherslum stefnunnar
- Umhverfi og skipulag frístundaþjónustu og félagsstarfs í Reykjavík
- Stefna um frístundaþjónustu og félagsstarf til ársins 2025
- Forsendur
- Meginkaflar sem lýsa stöðunni í dag, framtíðarsýn og aðgerðum
  - Frístunda- og félagsstarf almennings
  - Frístundir og félagsstarf yngri en 9 ára
  - Frístundir og félagsstarf 10-15 ára
  - Frístundir og félagsstarf 16+
  - Frístundir og félagsstarf eldra fólks
- Hugtakalisti
- Heimildaskrá

Leiðarljós stefnunnar

Leiðarljós Reykjavíkurborgar er að

bjóða upp á fjölbreytta og heilsueflandi

frístundþjónustu sem hvetur til virkrar þátttöku,

sköpunar og betra samfélags

Megináherslur

Fjölbreytt og skemmtilegt

Í Reykjavík verði boðið upp á fjölbreytta og skemmtilega frístundapjónustu með áherslu á almenna þátttöku og jafnt aðgengi.

Virk þátttaka

Lýðræði, valdefling og virk þátttaka allra þeirra sem þjónustan snýr að.

Jöfnuður

Áhersla verði lögð á að virkja til þátttöku einstaklinga sem þurfa sérstaka hvatningu og stuðning og stuðla að því að þeir hafi jöfn tækifæri á við aðra.

Leitast verði við að koma til móts við þarfir allra aldurshópa fyrir frístundapjónustu.

Forvarnir og lýðheilsa

Tryggja borgarbúum heilsueflandi og jákvæð viðfangsefni í frítímanum og auka þannig líkur á því að þeir kjósi heilbrigðan lífsstíl og forðist áhættuhegðun.

Fagmennska

Frístundapjónustan verði starfrækt á heilsársgrunni þannig að samfella verði í þjónustunni og fagmennska höfð í fyrirrúmi.

Forgangsaðgerðir

Fjölbreytt og skemmtileg

Í Reykjavík verði boðið upp á fjölbreytta og skemmtilega frístundapjónustu með áherslu á almenna þátttöku og jafnt aðgengi.

- Áhersla verði lögð á að mæta þörfum barna og unglinga fyrir aðstöðu til skapandi starfs af fjölbreyttu tagi.
- Húsnæði og aðstaða í borginni verði betur nýtt í þágu frístundastarfs fyrir almenning.
- Hverfisíþróttafélög verði hvött til þess að bjóða upp á að foreldrar borgi eitt gjald fyrir íþróttastarf og börnin fái að kynnast mörgum íþróttagreinum innan félagsins.
- Íþróttafélög verði hvött til að bjóða upp á tíma í íþróttum sem ekki eru afreks- eða keppnismiðaðir.
- Unnið verði að betri tengingu félagsstarfs eldra fólks á vegum Reykjavíkurborgar við starf íþróttafélaga, dansskóla, stéttarfélaga, kirkjunnar, Félags eldri borgara og starfsmannafélaga.

Virk þátttaka

Lýðræði, valdefling og virk þátttaka allra þeirra sem þjónustan snýr að.

- Halda stórfundi með börnum og unglingum um málefni þeirra.
- Stuðla að því að börn, unglingar og ungmenni geti sótt um styrki til að hrinda hugmyndum sínum í framkvæmd.
- Efla kynningu, samstarf og samráð við foreldra barna um þjónustu frístundaheimila og félagsmiðstöðva.
- Bæta alla upplýsingamiðlun um frístundastarf, t.d. með því að gera vefinn www.fristund.is sýnilegri á vef Reykjavíkurborgar og kynna sérstaklega fyrir eldri borgurum.
- Efla foreldrasamstarf í félagsmiðstöðvum.

Jöfnuður

Áhersla verði lögð á að virkja til þátttöku einstaklinga sem þurfa sérstaka hvatningu og stuðning og stuðla að því að þeir hafi jöfn tækifæri á við aðra. Leitast verði við að koma til móts við þarfir allra aldurshópa fyrir frístundapjónustu.

- Sérstök áhersla verði lögð á að hvetja og aðstoða foreldra barna með annað móðurmál en íslensku og efnaminni foreldra við að nýta sér frístundakortið og annan stuðning til að börn þeirra geti stundað skipulagt íþrótta- og tómstundastarf í borginni.
- Nýta styrkveitingar borgarinnar til að jafna aðgengi barna að frístundastarfi í öllum hverfum. Í þessu skyni verði horft til framboðs á þjónustu í hverfum og reynt að stuðla að auknu jafnræði.
- Bæta aðstöðu í félagsmiðstöðvum og auka þjónustu til að geta boðið upp á frístundastarf án aðgreiningar. Fjármagni verði deilt út í borgarhluta út frá fjölda og þjónustubýngd þeirra barna sem nýta þjónustuna.
- Skapa aðstæður til að koma betur til móts við unglinga í minnihlutahópum og hvetja til verkefna sem koma í veg fyrir félagslega einangrun þeirra.
- Leitast við að koma til móts við þarfir 16+ hópsins um frístundapjónustu í hverfum borgarinnar.

Forvarnir og lýðheilsa

Tryggja borgarbúum heilsueflandi og jákvæð viðfangsefni í frítímanum og auka þannig líkur á því að þeir kjósi heilbrigðan lífsstíl og forðist áhættuhegðun.

- Félagsmiðstöðvar hafi frumkvæði að samstarfi við opinbera aðila, félagasamtök og foreldra innan hverfa og milli hverfa þegar bregðast þarf við áhættuhegðun unglunga.
- Frístundamiðstöðvar hafi það hlutverk að leiðbeini borgabúum um hvernig megi nýta frítímann á jákvæðan og uppbyggilegan hátt.
- Fjölga styrkjum til verkefna sem hafa forvarnar- og heilsueflingargildi með sérstakri áherslu á að ná til þeirra sem þurfa sérstaka hvatningu og stuðning til þátttöku í skipulögðu frístundastarfi.
- Vinna gegn félagslegri einangrun fólks á öllum aldri með því að auka kynningar á tómstundatilboðum í hverfum í samvinnu við þjónustumiðstöðvar, skóla og fleiri aðila.
- Setja af stað vinnu sem miðar að því að stemma stigu við brotthvarfi úr skipulögðu frístundastarfi á unglingsárunum, sérstaklega meðal ungmenna í áhættuhópum.

Fagmennska

Frístundapjónustan verði starfrækt á heilsársgrunni þannig að samfella verði í þjónustunni og fagmennska höfð í fyrirrúmi.

- Leitast verði við að fjölga menntuðum tómstunda- og félagsmálafræðingum í störfum hjá Reykjavíkurborg í skóla- og frístundastarfi til að efla faglegt frístundastarf.
- Félagsmiðstöðvar innleiði vottunarkerfi sem geri unglingum kleift að fá verkefni sín eða afrek í félagsmiðstöðvastarfi metin. Þetta árangursmat eða vottun fái raunverulegt vægi í samfélaginu.
- Skoða möguleika á að samræma starfsemi félagsmiðstöðva og Vinnuskólans og að fleiri starfsmenn verði ráðnir í heilsárs störf með unglingum.
- Kannaðir verði möguleikar á heilsársrekstri frístundaheimila og m.a. skoðað hverju þarf að breyta í innritunarferlinu.

Meginkafar

framtíðarsýn og aðgerðir

Frístunda- og félagsstarf almennings

- **Jafnt aðgengi** óháð efnahag, félagslegri stöðu og búsetu
- Frístundamiðstöðvar verði vettvangur fyrir félags- og tómstundastarf fyrir fólkið í borgarhlutanum með **aðstöðu** fyrir menningarviðburði, námskeið, smiðjur, fræðslu, hverfishátíðir, aðstöðu fyrir ungmenni o.fl.
- Áhersla á **samveru og samstarf** kynslóða
- Starfsemin **ekki bundin við ákveðið húsnæði**, heldur fari hún fram víða í hverfum borgarinnar
- Íþróttamannvirki, skólar, þjónustumiðstöðvar, menningarmiðstöðvar, söfn og félagsmiðstöðvar verði nýtt með fjölbreyttum **hætti** fyrir alla aldurshópa
- Leitast við að koma til móts við síbreytilegar þarfir borgarbúa um **opnunartíma og þjónustustig**
- **Upplýsingatækni og samskiptamiðlar** skipi stóran og mikilvægan sess í frítímanum og áhersla lögð á ábyrga og uppbyggilega netnotkun

Frístunda- og félagsstarf yngri en 9 ára

- **Foreldrar hafi aðstæður til að hittast með börn sín í frítímanum í nærumhverfinu og fást við margvíslega iðju**
- **Áhersla á markvissa kynningu og aðlögun barna á leikskólaaldri að fjölbreyttu skóla- og frístundastarfi**
- **Hlutverk og gæðakröfur til frístundaheimila** verði skýrar og reglur um starfsemina sömuleiðis
- **Frístundaheimili brúi bilið** milli leikskóla og grunnskóla
- Samræming á þjónustu milli árstíða og **heilsársrekstur** frístundaheimila
- Öll börn geti fundið sér **frístundastarf við hæfi í nærumhverfinu** , þó sértæk áhugamál þurfi ef til vill að stunda utan hverfis
- Frístundastarfi almennt lokið **áður en vinnudegi foreldra lýkur**
- Börn verði þjálfuð í að **nýta sér almenningsamgöngur** og annan virkan samgöngumáta eins og **hjólreiðar**

Frístunda- og félagsstarf 10-15 ára

- Áhersla lögð á mikilvægt hlutverk **frístundastarfs í forvarnarskyni** og að efla félagslega stöðu barna og unglunga
- Auka félagsmiðstöðvastarf og annað frístundastarf fyrir **10-12 ára börn**
- Félagsmiðstöðvar reknar á **heilsársgrunni**
- Unglingar geti að öllu jöfnu fundið sér frístundastarf við hæfi í sínu **nærumhverfi** þó sértæk áhugamál þurfi í einhverjum tilvikum að stunda utan hverfis
- **Hverfisíþróttafélög vinni saman og kynni íþróttagreinar** sem ekki eru alls staðar í boði milli hverfa
- Íþrótt-, lista- og tómstundatilboð **án áherslu á keppni** verði í boði fyrir þá unglunga sem það kjósa
- Frístundastarf verði **án aðgreiningar** í félagsmiðstöðvum eins og í frístundaheimilum, þar sem stuðningur verður veittur ef þörf krefur
- **Almenningssamgöngur taki mið af frístundastarfi** barna og unglunga

Frístunda- og félagsstarf fyrir 16+

- **Aukið verði framboð** á skipulögðu frístundastarfi fyrir þennan aldurshóp
- Í öllum borgarhlutum hafi **ungmenni tækifæri og aðstöðu til að hittast** og fást við margvíslega iðju á eigin forsendum með leiðsögn fagfólks
- Áhersla á **mikilvægt hlutverk frístundastarfs í forvörnum** og að efla félagslega stöðu ungmenna í samstarfi við framhaldsskólana og félagasamtök
- Íþrótt-, lista- og tómstundatilboð í boði fyrir ungmenni sem hafa **ekki áhuga á keppni** eða afreksáherslum
- Frístundastarfið verði **án aðgreiningar**, þar sem stuðningur verður veittur ef þörf krefur
- **Almenningssamgöngur** taki mið af frístundastarfi ungmenna

Frístunda- og félagsstarf eldra fólks

- Í öllum borgarhlutum verði frístundapjónusta í boði fyrir eldra fólk og aðstaða þar sem fólk getur **hist og fengist við margvíslega iðju**
- Sérstök áhersla lögð á að **ná til óvirkra og félagslega einangraðra einstaklinga** í hópi eldra fólks
- **Samnýtt verði úrræði og bjargir** félags- og frístundamiðstöðva í borgarhlutunum
- Hlúa að og styðja við **sjálfssprottið frístundastarf**
- Eldra fólk hafi **aðgang að íþróttamannvirkjum** borgarinnar fyrir fjölbreytta íþróttaiðkun og heilsueflingu
- Staðsetning frístundastarfs taki mið af **aðstæðum og samgönguháttum** eldra fólks

Gildistími

Gert er ráð fyrir að stefna þessi gildi til ársins 2025, en verði reglulega endurskoðuð á tímabilinu.

Stefnunni fylgir minnisblað til borgarstjóra sem reifar ýmis álitamál sem tengjast m.a. staðsetningu eininga í borgarkerfinu er tengjast frístundastarfi beint og óbeint, s.s. Hins hússins, Vinnuskólans og Fjölskyldu- og húsdýragarðsins.

Reglur um þjónustu frístundaheimila og félagsmiðstöðva hafa verið unnar samhliða stefnumótuninni. Lagt er til að þær verði lagðar fyrir skóla- og frístundasvið til samþykkingar, síðan endurskoðaðar eftir þörfum og breytingatillögur lagðar fyrir skóla- og frístundaráð.